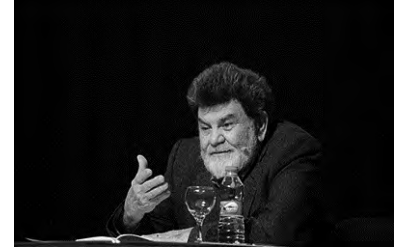

Tekst 1

Edebiyatı Sevdiren Öğretmenlerim

(1) Beni edebiyata yönlendiren ve gerçekten bana bu anlamda bir ömür vermiş olan öğretmenlerimden söz ederek başlamak isterim. Bugünlerde hâlâ ilkököl birinci sınıflarda okuma bayramları yapılıyor ve çocuklara kurdeleler takılıyor mu, bilmiyorum.

Ama 1950'li yıllarda, Cihangir İlkokulu'nun birinci sınıfında herkes Ekim ayında okumayı sökmüştü ve yalnızca iki öğrenciye kurdele takılmamıştı. Bunlardan biri bendim, diğeri de Erdal adında bir arkadaşım. Ben dönemin ikinci yarısında, Mart ayının sonlarına doğru okumayı söktüm.

(2) Annemin alfabeyi öğrenmeme yönelik çabasından dolayı, ilk öğretmenim annemdi, diyebilirim. İkinci öğretmenimse büyük bir yazar, Reşat Nuri Güntekin. İlkokul üçüncü sınıf kitabımızda, Reşat Nuri Güntekin'in 'Kirazlar' adlı bir öyküsü vardı. Bu öykü, beni çıldırasuya etkilemiş çok acı bir öyküdür, ama insanın gönül eğitiminde derin yeri olacak ve niteliğini hep koruyan bir öyküdür.

(3) O öyküyü okuduktan sonra yalnızca ders kitaplarını değil, annemin ve babamın bana almış oldukları, aralarında Küçük Prens'in de olduğu, eve gelen tüm kitapları, çocuk romanlarını, bazı çeviri romanları okumayı, onları sevmeyi ve onların peşini hiç bırakmamayı Reşat Nuri'nin 'Kirazlar' öyküsüne borçluyum. O kadar etkisi altında kalmışım ki, yıllar sonra ben de bir öykü yazmaya çalıştım. Tabi onunkinin yanında benimki son derece basit ve istediğim niteliğe erişememiş bir öykü oldu. Aradan geçen bunca yıldan sonra, Kirazlar'a **gönül borcumu** hiç ödeyememiş olduğumu düşünüyorum.

(4) Galatasaray Lisesi hazırlık sınıfındaki resim hocamız Şükrü Balaban Bey, olağanüstü incelikleri olan bir insandı. Yaptığım resimler kötüydü, ama bana karşı inanılmaz bir sevgisi vardı. O dönemde kitaplara o kadar tutkundum ki, ders aralarında beni her gördüğünde Galatasaray Lisesi'nin alaca koridorlarında, pencere kenarında oturup kitap okuyordum.

(5) Şükrü Balaban, bir gün yine beni kitap okurken gördü ve ne okumayı sevdiğimi sordu. Meğer benim o edebiyat tutkum resim hocamızda da varmış, benden çok daha fazla kitap okumuş. Benim resim notlarım hep 4-5 civarında seyrederken, ilk 'resmimle' 10'a çıktı. Bu tabi bir öğretmenin öğrenciye yapabileceği en anlamlı şeylerden biriydi benim için. "Evet, resim yapamıyorsun, ama edebiyat yapabiliyorsun," derdi. Bu sözü işitmeseydim, belki bugün burada konuşmacı olarak bulunamazdım.

(6) Şükrü Hoca'mız üşenmeyip, saatlerce benimle Hüseyin Rahmi konuşmuştu; onu çok severmiş. Bir gün, "Nimetşinas romanının sadece girişini oku, bakalım bırakabilecek misin?" demişti. O günden sonra, Şükrü Hoca'ya borçlu olduğum bir Hüseyin Rahmi Gürpınar hayranlığım başladı. Böylesi buluşmalar benim kuşağımdaki gençler için önemliydi. Çünkü o zamanlar ne yazık ki, çocuk ve gençlik edebiyatı eserleri çok azdı; olanların çoğu da çeviri kitaplardı.

(7) Galatasaray Lisesi'nde Fransızca kompozisyondan kaldığımda yolum Atatürk Erkek Lisesi'ne düştü. Orada, Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenim Bakiye Ramazanoğlu hem öğretmen hem de insan olarak olağanüstü biriydi. Bakiye Hanım, dar müfredatın içinde kalmamanın mutlaka bir yolunu bulurdu. O zamanlar pek rastlanan bir şey değildi bu.

(8) 1965 yılıydı. Varlık Yayınları, o ders yılının başında 'Sait Faik - Bütün Eserleri'ni yayımladı ve böylece, 'Bütün Eserleri' lafı da yayıncılığımızda ilk kez kullanıldı. Bazı çağdaş Türk yazarları bu şekilde okumuştum: Oktay Akbal, Nezihe Meriç... Hikâye sanatından pek çok yazarı okuyordum. Sabahattin Ali ve Sait Faik'in adını çok duyardık, ama malum sebeplerle kitapları yoktu ortada. Bakiye Hanım, bize derste 'Mahalle Kahvesi'ni okumuştı. Sonra da iyi bir eğitimci olarak, çocuğu konuşturabilecek, kitabı yorumlatabilecek nitelikteki sorularla hikâyeyi çözümlenmeye çalıştı.

(9) Tefrika roman geleneği sürüyor, ben sürekli yazıyordum. Ama benim yayıncılara götürdüğüm hiçbir şeye olumlu yanıt gelmiyordu. Yine de yazmanın umut veren bir yanı hep vardı. 1967'de Fransızca hocamız Vedat Günyol'un çıkardığı Yeni Ufuklar dergisinde ilk yazım yayımlandı. O gün artık kendimi dünyanın en önemli yazarları arasında görmüştüm.

(10) Lise son sınıfta hayatıma giren bir başka öğretmen Rauf Mutluay, edebiyatımızın değerli eleştirmenlerinden biriydi. Dünyanın en önemli yazarı olmanın hiçbir zaman gerçekleşmeyecek bir şey olduğunu anlatırdı. 50 yıl öncesine baktığımda, o zamanlar pek çok görüşümüzün çatıştığını hatırlıyorum. Ben Kafka'yı severdim, o sevmezdi. Hiçbir zaman anlaşamadık, anlaşmadan da ayrıldık. Ama dostluğu ve bana olan desteği hep çok önemliydi.

(11) Son olarak sözünü etmek istediğim hocam, Behçet Necatigil'dir. Kapısında heyecanla dikildiğim ilk günden itibaren Necatigil'in yanında çirak olmaya hak kazandım; o ölünceye kadar da devam ettim. Ruhem, aklen ve kendi meslek alanımda eğitilmem için bana çok yararlı olmuştur. Bana edebiyatı en çok sevdirenlerin başındaydı; çünkü o biraz unutulmuş yazarlara düşkündü. Onun hatırlatmalarıyla, o isimleri okumasaydım, güncelle sınırlı kalabilirdim. Bugün, iyi kötü edebiyatın geçmişine ait bir bilgi birikimim varsa, bunların hepsini Necatigil'den edindim.

bron: Keçi Dergisi

Tekst 2

Bir Mezuniyet Konuşması

(1) 12 Haziran 2005 tarihinde Stanford Üniversitesi'nin Mezuniyet Günü'nde Apple Şirketi'nin kurucusu Steve Jobs bir konuşma yapmış. Değerli bir eğitimci dostum bu konuşmanın videosunu bana gönderince, çok etkilendim ve bu mezuniyet konuşmasını Türkçe'ye çevirerek sizlerle paylaşmaya karar verdim. Konuşmada üç temel fikir var ve her hafta bir ana düşünceyi vermek istiyorum. İleri aşağıda:

(2) "Dünyanın sayılı üniversitelerinden birine Mezuniyet konuşması için çağrılmış olmaktan onurlandım. Ben üniversiteden mezun olmadım. Doğruyu söylemek gerekirse, üniversite mezuniyetine yakın bulunduğum an şu andır. Bugün yaşamımdan size üç öykü anlatacağım. Hepsini bu kadar. Büyük bir yanı yok. Yalnız üç öykü.

(3) İlk altı aydan sonra Reed Üniversitesi'nde derslere gitmekten vazgeçtim; ama okula gitmekten tamamıyla vazgeçmeden önce 18 ay falan okulda dolaşım. Peki, neden okula gitmekten vazgeçtim? Bu öykü ben doğmadan önce başladı. Benim biyolojik annem evli olmayan genç bir lisansüstü öğrencisi imiş ve beni evlatlık vermek istemiş. Ama beni evlatlık alacak insanların üniversite mezunu olmalarına çok önem veriyormuş, böylece hukuk fakültesi mezunu bir adamı ve onun karısını ayarlamışlar. Ne var ki ben doğduğum zaman oğlan olduğumu görünce bu karı koca son anda ilk kararlarından vazgeçmişler ve bir kız çocuğu evlatlık edinmek istediklerini anlamışlar. Bir bekleme listesinde adları olduğu için gece yarısı bir telefon gelip, "Beklenmedik bir oğlan bebeğimiz var, evlatlık almak ister misiniz?" diye kendilerine sorulduğunda, şimdiki annem ve babam "Tabii," demişler. Biyolojik annem evlatlık alan annemin üniversiteden mezun olmadığını ve babamın liseye bile gitmediğini daha sonra öğrenmiş. Bunun üzerine evlatlık verme evraklarını imzalamak istememiş. Annem ve babam beni mutlaka üniversiteye göndereceklerine söz verince birkaç ay sonra evrakları imzalamaya razı olmuş.

(4) Ve 17 yıl sonra ben üniversiteye başladım. Ama farkına varmadan hemen hemen Stanford kadar pahalı bir üniversite seçtim ve işçi olarak çalışan annem ve babamın bütün birikimleri benim eğitim masrafım için erimeye başladı. Altı ay sonra bu eğitimin bana yararını göremedim. Hayatımla ilgili olarak ne yapacağımı bilmiyordum ve bu eğitimin bana nasıl bir yararı olacağını da göremiyordum. Ve şimdi burada annemin ve babamın hayat boyu biriktirdikleri bütün parayı harcıyordum. Okuldan ayrılmaya karar verdim; eğitim olmadan da yaşamımın şu veya bu şekilde bir düzen bulacağına inanmak istiyordum. O an benim için çok korku verici bir karardı, ama geri dönüp baktığımda hayatımda verdiğim kararların en iyilerinden biri olarak görüyorum. Okuldan ayrılmaya karar verince

mecburi derslere gitmekten vazgeçtim ve benim ilgimi çeken derslere girmeye başladım.

(5) Her şey öyle pek romantik değildi. Okuldaki yurttaki odam yoktu, o nedenle arkadaşların odalarında yerde uyudum, kola şişelerini geri verdiğim zaman aldığım beş sentleri biriktirerek yiyecek aldım ve her Pazar 10 kilometre kadar yürüyerek kasabanın öbür tarafındaki Hare Krishna Tapınağı'na yürüyüp sıcak bir yemek yiyerek karnımı doyurdum. Hayatı çok sevdim. Kendi merakımı ve sezgimi izleyerek edindiğim bilgiler daha sonra paha biçilmez değer kazandılar.

(6) Mesela; Reed Üniversitesi o zamanlar ülkedeki en iyi güzel el yazması dersleri veriyordu. Üniversite yerleşkesinin her yerindeki afişler, çekmecelerdeki etiketler el yazmasıydı ve çok güzeldi. Diploma almaktan vazgeçtiğim ve kendimi özgür hissettiğim için böyle bir güzel el yazısı sınıfına yazılmak ve öğrenmek istedim. Matbaa harflerinin türlerini ve alt üst çizgilerini öğrendim, değişik harf grupları arasında verilmesi gereken boşlukları çalıştım ve güzel bir el yazmasının nasıl yaratıldığını anlamaya başladım. Çok güzeldi, tarihsel derinliği vardı, bilimin yakalamaktan aciz olduğu bir sanatsal inceliği vardı ve ben büyülenmişim.

(7) Bunların hiç birinin yaşamımda hiçbir pratik uygulaması yoktu. Ama on yıl sonra, ilk Macintosh bilgisayarımızı tasarlarken, bütün öğrendiklerim işe yaradı. Ve bütün bildiklerimi Mac'e koyabildik. Çok güzel harflerle donatılmış ilk bilgisayardı. Ben o kursa gitmemiş olsaydım Macintosh, o güzel harflerle donatılmamış olacaktı. Ve Windows Mac'i aynen kopya ettiğinden, belki hiçbir bilgisayarda bu güzel harfler olmayacaktı. O güzel el yazması kursunu almamış olsaydım, bugünkü bilgisayarlar bu güzel yazı tiplerine ve puntolara ve yazış tarzlarına sahip olmayabilirlerdi. Üniversitede iken ileriye bakarak noktaları birleştirmem mümkün değildi. Ama on yıl sonra geriye bakınca noktaların nasıl birleştiğini çok açık seçik görebiliyordum.

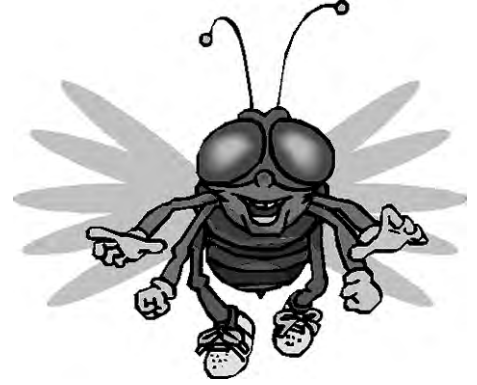
(8) Evet, noktaları ileriye bakarak değil, ancak geriye bakarak birleştirebilirsiniz. O nedenle gelecekte noktaların şu veya bu şekilde birbiriyle birleşeceğine inanmanız gerekir. Bir şeye - hissimize, kadere, yaşama, karmaya - her ne ise, bir şeye inanmanız gerekir. Bu yaklaşım beni hiçbir zaman hayal kırıklığına uğratmadı ve yaşamımda çok olumlu adımlar atmama yaradı."

bron: dogancuceloglu.net

Tekst 3

Sinekler ve İnsanlar

(1) Bundan 7-8 yıl önce, zamanın Alaska valisi, ABD başkan yardımcılığına aday gösterilmişti ve çeşitli vatandaş gruplarıyla görüşüp onlardan oy istiyordu. Otizmlı çocukların aileleriyle konuşurken, bilimden hiç anlamadığını iyice gözümüze sokmak için olsa gerek, sineklerle yapılan deneylerle dalga geçti. Otizme sebep olan genlerden birinin, sineklerde yapılan araştırmalarla bulunduğu bilim insanları hemen işaret etti. Ama tabii politikacılar kadar mühim olmadıklarından bu durum pek dikkat çekmedi. Neyse ki vali, yarışta başka sebeplerden kaybetti de biz de bir soluk aldık.

(2) Sinek deyip geçmeyin, bu canlının (*Drosophila melanogaster*) birkaç Nobeli var. Meselâ kromozomların kalıtımdaki rolünü, sineklerin kırmızı gözlerini etkileyen, 'white' adlı gendeki bir mutasyon sayesinde biliyoruz. Bu mutasyonu taşıyan sineklerin gözleri beyaz renkli oluyor. Ünlü Amerikalı biyolog Thomas Hunt Morgan, nesil nesil yetiştirdiği sineklerin göz renklerini izleyerek kromozomların nasıl işlediğini 1925 yılında ortaya çıkardı. Bu keşif sayesinde 1933 yılında Nobel ödülü aldı.

(3) Sonraki elli yılda sineklerle kalıtımın araştırılmasına yarayan birçok yöntem geliştirildi: Artık sinekler Röntgen ışınlarıyla mutasyonlara uğratılabiliyor, bir genin veya mutasyonun kromozomdaki yeri saptanabiliyor, ölümcül mutasyon taşıyan sinekler bile laboratuvarında rahatlıkla uzun süre yetiştirilip kullanılabilir, hattâ yarı olağan, yarı mutant hayvanlar üretilip incelenebiliyordu. Üstelik sinekler küçük, ucuz ve çok çabuk üreyebilen hayvanlar olduklarından, binlerce sinekle yapılan araştırmalar bile kısa sürede tamamlanabiliyordu.

(4) Bu arada, 1915'te keşfedilen notch geni bozuk sineklerin beyinlerinin fazla büyük olduğu 1939'da anlaşıldı. O zaman, belki yalnızca kalıtım mekanizmaları değil, genlerin etkilediği başka biyolojik süreçler de sineklerle araştırılabilirdi. Hem de o sıralarda Caltech'ten Ed Lewis, mutant sinek üretmenin çok daha verimli bir yolunu bulmuştu: Etil metansulfonat (EMS) adlı bir madde, sineklere yedirildiğinde DNA'larına yapışarak mutasyonlara sebep oluyordu.

(5) Caltech'ten meslektaşı Seymour Benzer, EMS ile mutasyonlara uğrattığı sinekleri davranış araştırmalarında kullanarak beklenmedik bir başarı elde etti. Meselâ, vücut saatini düzenleyen genlerden 'period'u keşfetti. Bugün, evrim süresince korunmuş bu gende arızası olan insanların uyku sorunları yaşadığını biliyoruz.

(6) Şimdi diyeceksiniz ki, iyi de, sineğin beyinde neler oluyor da bu davranış değişiklikleri meydana geliyor? İçin orasını da yavaş yavaş daha iyi anlamaya başlıyoruz. Kat be kat daha fazla hücre ve bağlantı içeren fare ve insan beyinlerine kıyasla sineklerin daha mütevazı beyni, elimizdeki yöntemlerle uğraşabileceğimiz bir ölçekte olduğundan şimdilik bir avantaj. Yıllardır biriken bilgilerle, tüm böceklerle birlikte sinek beyinin bölgeleri geçen yıl yeniden adlandırıldı, hattâ bazılarının sınırları yeniden çizildi.

(7) Üstelik elimizdeki kalıtsal yöntemleri de son yirmi yılda daha da geliştirdik. Artık istediğimiz proteini istediğimiz beyin hücresine ürettirebiliyor, bu sayede hücreleri aydınlatabiliyor, etkinleştirebiliyor, susturabiliyor, hattâ öldürebiliyoruz. İsteddiğimiz hücreyi, istediğimiz zaman! Bazı hücreleri yeşil yeşil, bazılarını ise aynı anda kırmızı kırmızı parlatabiliyoruz.

(8) Yani artık biz sinirbilimcilerin sinekleri tercih etmesi için daha da çok sebep var, üstelik bu saydıklarım bunların yalnızca birkaçı. Bütün bunlar sayesinde, farelerde ve insanlarda mümkün olsa dahi çok zaman alacak araştırmaları daha makul sürelerde tamamlayabiliyoruz. Sineklerde olumlu sonuç verip, gelecek vadeden genler, müdahaleler, tedaviler, insandaki uygulamalara bir adım daha yaklaşmış oluyor.

(9) Yine de birçok araştırmacı, gelecekteki uygulamaları çok da umursamadan, sırf meraktan yapıyor araştırmalarını. Unutmayalım ki sonradan işe yarayan birçok buluş, bu meraktan, beklenmedik yerlerden ortaya çıkıyor.

bron: Açık Bilim Dergisi

Tekst 4

Gizli Vadi

Çığlıkara Tabiatı Koruma Alanı uzak, ıssız ve yabani... Antalya'da, Batı Toroslar'ın yükseklerinde gizleniyor Çığlıkara Tabiatı Koruma Alanı. Burada yerleşim yok. İçeri sadece özel izinle girilebiliyor. Bitki ve hayvanıyla baş başa; o kadar uzak, ıssız ve yabani.

İlkbahar Antalya'da neredeyse yok denecek kadar kısa sürer. Ama ilin yükseklerinde, Çığlıkara'da tüm renkleri ve kokularıyla kendini 18 geri durmaz. Yörenin kayıp baharının peşinden geliyoruz biz de Çığlıkara'ya. Özellikle de sedir ormanlarına. Çünkü Akdeniz'in efsanevi ağacı sadece Türkiye'de değil, tüm dünyadaki en geniş yayılımını burada yapıyor. Türkiye'de toplam 20,7 milyon hektar orman alanı içerisinde 99 bin 325 hektar sedir var. Bunun yüzde 30'u da Antalya'nın Elmalı ilçesinde. En güzel, en zengin ve en yaşlı sedir ormanları ise Elmalı - Finike - Kaş üçgeni arasında kalan Çığlıkara'da uzanıyor.

Çığlıkara Tabiatı Koruma Alanı, Elmalı ilçe merkezinin 55 kilometre güneyinde, 15 bin 889 hektar büyüklüğünde. Bunun yaklaşık yarısı sedir ve ardıç ormanı; gerisi ise alpin karakterdeki yükseklikler. Avlan Gölü, birkaç girişe sahip Çığlıkara'nın kapılarından biri. Üzerinde gri balıkçılların, batağanların, angıtların süzüldüğü gölü ikiye bölen yol (ki aslında doğal yaşam için son derece sakıncalı) Çığlıkara'ya uzanıyor. Kokulu ardıç ve katran ağaçları arasında yükselen yol nihayet koruma alanının ünlü sedirlerine varıyor. Buradan manzaranın 19 doyum olmuyor. Batı Torosların 3 bin 70 metrelik zirvesi Kızlar Sivrisi karşımızda dikilmiş duruyor, aşağıda ise Avlan parıltılar saçıyor. Renkleri ve kokuları birbirine karıştıran, çok özel bir coğrafya bu...

Çığlıkara Tabiatı Koruma Alanı bin bir çeşit bitkinin yurdu. Baharın sonlarına doğru don çukurlarında biriken sular alanı nemlendiriyor. Bu çukurluklardan Dokuz Göller mevkii uçsuz bucaksız yeşilliğini hep koruyor.

Çığlıkara'nın manzarası aklımıza 'sedir ağacının 20' de getiriyor: Havva ile birlikte cennetten kovulan Adem iyice yaşlanmış ve öleceğini hisseder. Tanrı'dan kendisini ve tüm insanlığı bağışlamasını dilemeye karar verir. Bu amaçla üç oğlundan birini cennet bahçesine gönderir. Bahçenin bekçiliğini yapan melek, Adem'in oğlunun duası üzerine iyi - kötü ağacından aldığı üç 21 ona verir ve öldükten sonra babasının ağzına koyup öyle gömmesini söyler. Adem ölür ve şimdi Lübnan'ın

bulunduğu topraklara gömülür. Ve Adem'in ağzından yeşeren üç tohumdan Akdeniz ikliminin simgesi üç ağağ filiz verir: zeytin, servi ve sedir...

Sedir ormanları tarihte en geniş yayılımını Lübnan'da yapmıştı; efsanenin çıkış noktası belki de budur. Ama Lübnan'daki sedir varlığı Fenikelilerle başlayıp Asur, Babil ve Pers döneminde süren tahribatlarla bitme noktasına geldi. Bugün Lübnan'ın bayrağına ve parasına 22 olan sedir ağacı günümüzde orada sadece 7 hektarlık bir alanda görülüyor. 2 bin 500 yaşında olduğu tahmin edilen 400 ağağtan ibaret oradaki sedir varlığı.

bron: Atlas Dergisi

Tekst 5

Orhan Pamuk - Kara Kitap

(1) Orhan Pamuk 1952'de İstanbul'da doğdu. 'Cevdet Bey ve Oğulları', 'Kara Kitap' gibi eserlerinde anlattığına benzer bir ailede Nişantaşı'nda yetişti. İstanbul'u o kadar seviyordu ki onun için İstanbul dışında yaşayabileceği başka bir şehir, ülke ya da ev yoktu. Bu sevgi İstanbul şehrinin tarihini, adı sanı bilinmeyen sokaklarını, o kalabalığının içindeki yalnızlıklarını eserlerine ince bir ruhla yansıtmasına neden oldu. Liseyi Robert Koleji'nde bitiren Pamuk, İstanbul Teknik Üniversitesi'nde üç yıl mimarlık okudu. 1976'da İstanbul Üniversitesi Gazetecilik Enstitüsü'nü bitirdi. 1974'ten beri yazı yazmayı kendine iş edinen yazar zorluklarla yayımlattığı ilk romanı 'Cevdet Bey ve Oğulları' ile 1979'da Milliyet Yayınları Roman Yarışması'nı kazandı. 1982'de yeniden yayımlanan bu eseri 1983'te Orhan Kemal Roman Ödülü'nü de aldı. Aynı yıl basılan 'Sessiz Ev' ile 1984 'Madaralı Roman Ödülü'nü ve bu kitabın Fransa'da çıkan çevirisiyle de 1991 Prix de la Découverte Européenne'i (Avrupa Keşif Ödülü) kazandı. 1985'te yayımlanan 'Beyaz Kale' ile The New York Times Book Review onun için "Doğu'da yeni bir yıldız yükseldi" cümlesini kullandı ve kitap belli başlı bütün Batı dillerine çevrildi.

(2) 1990'da yayımlanan 'Kara Kitap'; zenginliği, karmaşıklığı ve gizemiyle çağdaş Türk Edebiyatı'nın üzerinde en çok okunan ve üzerinde en çok tartışılan romanlarından biri oldu. Orhan Pamuk, Ömer Kavur'un yönetmenliğini yaptığı 'Gizli Yüz' filminin senaryosunu 1992 yılında yazdı. 1994'te yayımlanan 'Yeni Hayat' da Türk Edebiyatı'nın en çok okunan romanları arasına girdi. 1998'de yayımlanan 'Benim Adım Kırmızı' ve 2002'de yayımlanan 'Kar' ile Orhan Pamuk yalnız Türkiye'de değil Avrupa ve Amerika'da da büyük ilgiyle okunan bir yazar oldu. 'Cevdet Bey ve Oğulları' Pamuk'un hem kendi ailesini hem de kurduğu hayal gücüyle yazdığı başka bir aileyi anlatan romanıydı. 'Sessiz Ev' kuşaklar arası bir köprü kurmaya çalıştığı ve her kahramanın aklından geçenleri tasvir etmesiyle yeni bir üslup oluşturduğu yine çok başarılı bir romanıydı. Bu iki romandan sonra 'Beyaz Kale' ise her ne kadar tarihi bir roman olarak nitelendirilse de gerçekte tarihi bir dönemi anlatmaktan çok efendi-köle, ben-öteki gibi düaliteler (ikilikler) çerçevesinde 'kimlik' ve 'kendi olmak' sorunsallarını kendine merkez alarak yazılmış bir romandı.

(3) Ve Kara Kitap...

"Benim bütün kitaplarım, bir önceki kitabın içinden doğar" diyen Pamuk, Beyaz Kale'nin ve Kara Kitap'ın geleceğinin de habercisiydi. 'Kara Kitap' bir arayışın romanı olarak insanın salt kendi olabilmesinin neden mümkün olmadığına, bir aşkın insana neler yaptırabileceğine ve bir yazarın hayal gücünün ne denli sınırsız olabileceğine dair Orhan Pamuk'u bugünün en çok tartışılan, en çok okunan ve en çok eleştirilen yazarı yapmasında

büyük ve çok önemli bir yer tutuyordu. “Bir gün bir kitap okudum ve bütün hayatım değişti” cümlesiyle başlayan ‘Yeni Hayat’, okuduğu bir kitabın etkisiyle hayatını kitabın vaat ettiği hayatı bulmaya yönlendiren bir kahramanın lirik, sihirli ve dokunaklı hikayesiydi. ‘Benim Adım Kırmızı’ da, renkli bir anlatımla 16. yüzyılın nakkaşlarının yaşadığı sorunlara, sanata, hayata, evliliğe ve mutluluğa daha iyimser bir bakışla yazılmış bir romandı. Orhan Pamuk’un ‘Kar’ romanı kitabın içeriğinden çok yaptığı reklamlarla ve değiştiği siyasi sorunlarla gündeme geldi ve haksız eleştirilere uğradı. Oysa ‘Kar’, Pamuk’un esas okuyucuları tarafından da bilindiği gibi yazarın diğer romanlarında gösterdiği karamsarlıktan uzak, hayata, aşka, siyasete ve kimliğe yine kendi içinde değiştiği düalitelerle (ikiliklerle) farklı bir bakış açısını yansıttığı ve kendinin de hepimiz gibi değiştiğinin işaretlerini verdiği ilk romanıydı. Bir diğer eseri ‘İstanbul’ ise Pamuk’un çocukluğundan, gençliğine kadar uzanan hatıralarının İstanbul sokaklarından yanıp, yıkılan köşklere ve hüznün kalbine bir yolculuk adeta...

(4) ‘Kara Kitap’ amcasının kızıyla evli olan avukat Galip, karısı (aynı zamanda kuzeni) Rüya ve Rüya’nın üvey ağabeyi Milliyet Gazetesi’nde köşe yazarı olan Celal Salik karakterlerinin üzerine kurulmuştur. Galip, Nişantaşı’nda dedeleri, nineleri, halaları, amcaları, amca çocukları ve birtakım akrabalarıyla birlikte büyümüş ve amcasının güzel kızı Rüya ile evlenmiştir. Galip, Rüya’nın ikinci kocasıdır. Kimi aile büyüklerinin düşüncelerine göre Galip, çocukluktan beri çok sevdiği Rüya ile evlenerek Rüya’yı o sefil hayatından kurtarmıştır. Galip ve Rüya, Rüya’nın üvey ağabeyi olan Celal Salik’e çocukluklarından beri hayranlık duymuşlar ve gazetede yazılarını her gün okuyarak büyümüşlerdir. Bir gün Galip eve gelir ve karısının on dokuz kelimeleik terk mektubuyla karşılaşır. Rüya nereye gittiğini, ne zaman döneceğini, dönüp dönmeyeceğini, kiminle gittiğini yazmadan Galip’e bir suç ortaklığı bırakarak ve ‘Annemleri idare edersin’ diyerek kayıplara karışmıştır. Aynı zamanda Celal Salik’in de ortadan kaybolması Galip’i amansız bir arayışa ve esrarengiz bir kayboluşa sürüklemiştir. Bundan sonra Galip’in hayatı çok sevdiği karısını aramaktan, Rüya’nın onu neden terk ettiğini bulmaya çalışmaya, Celal ve Rüya’nın birlikte olup olmayacağına dair paranoyalardan, Galip’in kimliğine, kim olmak istediğine, hayatın görünenden çok görünmeyen anlamlarını keşfetmeye kadar, sanki görünmeyen bir el tarafından yönlendirilmiş gelişmeler arasında gider gelir.

(5) Kitabı karmaşık yapan en önemli özelliklerden biri kitapta olayların akışına ara verdirten, ama bir yandan da olayların akışına yön veren Celal Salik’in köşe yazılarının sırayla bölümler halinde sunulmasıdır. Okuyucu bir yandan Galip’in arayışına, hüznüne ve aşkına ortak olurken diğer yandan Celal’in yazılarıyla kimi zaman kurmaca, kimi zaman gerçek olan bir işaretler dünyasına da adım atmaktadır. Galip, Celal’in bu yazılarının kendine bir işaret verdiğini hissederek bu yazıların Rüya’yı bulmasına yardım edeceğine inanarak arayışına devam etmektedir. Celal’in köşe

yazıları Mevlana'dan Hurufiliğe, Attar'dan Poe'ya, Binbir Gece Masalları'ndan Hüsn-ü Aşk'a kadar geniş bir yelpaze ve detaylarla süslenirken aslında kitabın ana konularından bazıları olan kimlik bölünmelerini ben-öteki sorunsalını, yabancılaşmayı, eşyaların, harflerin dilini ve bu dilin nasıl bir meta haline dönüştüğünü, insanın salt kendisi olup olamayacağını ve karısı tarafından terk edilen aşık bir adamın hikayesini de okuyucunun kafasına kök saldırtarak anlatmakta...

bron: dipnotkitap.net

Tekst 6

Clarissa P. Estes'ten...

(1) 'Kurtlarla Koşan Kadınlar'ın yazarı, Amerikalı şair, travma terapisti Clarissa Pinkola Estes'ten:

"Dostlarım kalbinizi karartmayın. Biz böyle zamanlar için hazırlandık. Son zamanlarda çok fazla kişiden duyuyorum; derinden ve bütünüyle şaşkına dönmüş durumdadır. Dünyamızın şu anki durumu ile ilgili endişe duyuyorlar. Bizim zamanımız, uygar ve vizyonu olanların son noktadaki bozulmaya karşı haklı öfkesini de içeren günlük hayrete düşüşlerin zamanı. Değerlendirmelerinde haklısın. Bazılarının eylemlerini desteklerken ortaya koymuş oldukları cesaret; çocuklara, yaşlılara, fakirlere, savunmasız, yardıma muhtaç insanlara karşı olan kibirli davranışı çok iğrenç ve bu durum insanın nefesini kesiyor. Yine de sana sesleniyorum, senden rica ediyorum, seni yumuşamaya davet ediyorum; lütfen bu zor zamanlarda ağlayarak ruhunu kurutma. Özellikle de umudunu kaybetme. Özellikle... Çünkü biz gerçekten böyle zamanlar için hazırlandık. Evet, yıllardır tam da böyle zamanlardaki buluşma için öğreniyoruz, pratik yapıyoruz, eğitimlere gidiyoruz.

(2) Ben, Büyük Göller Bölgesi'nde büyüdüm ve denize dayanıklı gemi gördüğümde tanırım. Uyanmış ruhlara söylüyorum; okyanuslarda daha önce hiç olmadığı kadar güçlü gemiler var. Ve insanlık tarihinde daha önce hiç görülmemiş biçimde yol göstermeye tamamen hazırlıklılar. Pruva üzerinden bir bak, şu an seninle birlikte sularda, adil ve doğru ruhlar taşıyan milyonlarca bot var.

(3) Karanlık zamanlarda, dünyanın ne kadar anlaşılmasız ve tamir edilemez olduğunu düşünüp yön değiştirmek gibi bir eğilimin olabilir. Buna odaklanma. Senin kontrolün dışında, yapılamaz olanı düşünerek kendini zayıf hissetme eğilimin de olabilir. Bu duruma da odaklanma. Bu, yelkenleri açmadan rüzgarı boşa harcamak olur. Bildiğimiz tek şey, hepimize ihtiyaç olduğudur. Bizim görevimiz bütün dünyayı tek seferde düzeltmek değil, ama onarım için dünyanın bir bölümüne ulaşabildiğimiz kadar uzanmak. Bir ruhun yapabileceği herhangi bir, küçük ve sakın şey başka bir ruha yardımcı olabilir. Bu zavallı acı çeken dünyada birine yardım etmek gayet yeterli olacaktır. Dramatik bir değişim için gerekli olan, bu davranışı arttırarak devam ettirmektir. Biliyoruz ki yeryüzüne adalet ve barış getirmek herkesin harcı değil ama birinci, ikinci ya da yüzüncü büyük fırtınada pes etmemiş kararlı küçük bir grup bunu yapabilir. Büyük bir gemi limana demirlendiğinde kuşkusuz güvendedir ama büyük gemiler bunun için yapılmamıştır."

bron: hthayat.com

Tekst 7

Bitkisel İlaçlar

(1) Son yıllarda hastalıkları bitkisel karışım ve otlarla tedavi modası başladı. Diyabeti kesin iyileştirdiği, hızlı kilo verdirdiği iddia edilen bitkisel ilaç reklamları internette sayfa sayfa yayımlanıyor.

Bundan etkilenen hastalar, avuç avuç bitkisel karışım kullanıyor.

Hastalıkların tedavisi için bitkisel ilaç kullanımı o kadar yaygınlaştı ki bu pazarın cirosunun, Sağlık Bakanlığı'ndan ruhsatlı ilaçların cirosundan daha fazla olduğu söyleniyor. Bu bitkisel karışımlar iddia edildiği gibi gerçekten etkili mi, bilimsel ilaçların yerini alabilir mi konusunu gündeme getirdik.

(2) Bitkisel ilaçlar diyabete yararlı mı zararlı mı?

Remziye Hanım, bir tanıdığından şeker hastalığını bitkisel ilaçlarla iyileştirdiği söylenen bir doktorun adını duyuyor. Doktorun muayenehanesi tıklım tıklım. Tekirdağ'dan, Samsun'dan hastalar var. Sırası geliyor içeri alınıyor, doktor kendisini dinliyor, ilaçların çok fazla olduğunu, çoğunun gereksiz olduğunu, bunları bırakmasını söylüyor ve yerine değişik bitkisel karışımlar veriyor. İlaçlarını bırakan Remziye Hanım, verilen bitkisel karışımları içmeye başlıyor, ama bir süre sonra fenalaşıyor ve bulantı, kusma şikâyetleri oluyor. Kan şekeri yükseliyor. Acilen bir doktora götürüyorlar. Doktor, karaciğer yetmezliği olduğunu, tam teşekküllü bir hastaneye gitmelerini söylüyor. Sonuçta hasta, kıl payı kurtuluyor.

(3) **Zayıflama ilaçları:** Ebru, 24 yaşında bir genç kız. Kilosunu fazla buluyor ve zayıflamak için uğraşüyor. Birçok yöntem deniyor ve başarılı olamıyor. İnternette reklamları olan bir zayıflama ilacını denemeye karar veriyor; 6 ayda 11 kilo veriyor. Bir gün hastalanıyor; çarpıntı, terleme, kasıklarında ağrılar oluyor. Doktora gidip ilaç alıyor, ertesi gün bir akrabasının nişanında dans ederken fenalaşıyor.

(4) **Toksik madde:** Bitkisel zayıflama ilaçları için internette insanları 35, çalışan benzer yazılar var: "Çin'in şu bölgesinde, Hindistan'ın bu bölgesinde ya da dünyanın herhangi bir yerinde yüzyıllardan beri bilinen zayıflamak için kullanılan bilmem ne bitkisinin özünden yapılmıştır." Aslında gerçek böyle değil. Bu haplara medikal etkili ilaç hammaddesi katıyorlar. Sibutramin, bir süre önce Sağlık Bakanlığı'ndan ruhsatlı eczanelerde satılan bir zayıflama ilacının etken maddesi. Bir süre piyasada 5 mg'lık ve 10 mg'lık formları vardı. Beyindeki iştah merkezi üzerinden etkili, iştah kesiyor ama bir süre sonra terleme, kabızlık gibi yan etkileri nedeniyle ülkemizde yasaklandı. Bitkisel zayıflama ilaçlarında yapılan incelemede, bu hapların ruhsattaki dozdan beş-on kat yüksek sibutramin içerdiği için insanımızın hayatını tehdit ettiği anlaşılmıştır. Çok

acı ki bu haplar halen piyasada satılıyor ve birçok genç insanın hayatına mal oluyor.

(5) Asıl tehlike nerede?

Bitkisel kökenli olduğu iddia edilen haplar iki gruba ayrılıyor. Birinci grupta, diyabet ya da başka hastalıkları tedavi ettiğini iddia eden bitkisel karışımdan oluşmuş haplar var. Sadece otlar, bitkisel karışımlarla hazırlanmış ve aktif etken madde ilavesi olmayan haplar. Fiyatları çok pahalı ve tamamına yakını etkisiz. Bu tür bitkisel ilaçlar karaciğer, böbrek yetmezliği gibi organ yetmezliklerine neden olabiliyor, ama en büyük tehlike hastanın kullandığı asıl ilaçlarını bırakması, o zaman hayatı tehdit eden sonuçlar olabiliyor. İkinci grupta zayıflama ya da cinsel performansı artırdığını iddia eden bitkisel ilaçlar var. Bunların tamamına yakını aktif madde katkılı.

(6) Tıbbi ilaçlar, bitkisel haplardan neden farklı?

Bugün modern tıpta kullandığımız birçok ilaç, bitkisel kökenli. Dünyanın en çok satan ilacı aspirin, söğüt ağacının kabuğundan elde ediliyor. Ama bir bitkinin ilaç haline getirilmesi, en az 10-14 yıllık araştırma gerektiren uzun bir süreç. Uluslararası kurallar gereği insan sağlığını korumak amacıyla, öncelikle bitki içindeki maddeden etken maddenin ayrıştırılması, saflaştırılması gerekli. Sonra deney hayvanları üzerinde yan etkilerinin araştırılması, daha sonra başka organlar üzerinde uzun süreli etkilerinin incelenmesi gerekli. Bundan sonra gönüllü deneklerle insanlar üzerinde, ardından gönüllülerde denenmesi, güvenilirlik ve etkinlik çalışmalarının yapılması zorunlu. Ancak bu aşamalar tamamlandıktan ve sonuçlar bağımsız bilim kurullarında ruhsatlandırıldıktan sonra bir bitki özü, güvenli ilaç haline gelebiliyor. Üzülerek belirtmek gerekir ki bu çalışmaların hiçbiri yapılmadan, ruhsat alınmadan birçok bitki karışımı ilaç adı altında satılmakta. Uzman olmayan kişilerin bu bitkisel mamullerle hastalıkları tedavi ettiği iddiaları hastaları yanıltmakta.

(7) Ne yapılmalı?

- Bitkisel olduğu iddia edilen haplar, bir türlü düzeltilemeyen yasal boşluklardan yararlanıyor. Bu haplar için bitkisel karışım ve destek ürünleri adı altında Tarım Bakanlığı'ndan satış yetkisi alınıyor. Sağlık Bakanlığı'nın çok ciddi kuralları olan ilaç ruhsat işlemlerine girmeden internette, eczanede satışa çıkıyorlar.
- Siz siz olun, üzerinde Sağlık Bakanlığı ruhsatı olmayan hiçbir bitkisel karışım hap ya da ilaç adı altında satılan maddeleri kullanmayın.
- Bitkisel karışımlar kim tarafından önerilirse önerilsin doktorunuza danışmadan kullanmayın.
- Kalp hastalığı, diyabet gibi ciddi hastalıklarınız varsa kendi medikal ilaçlarınızı hiçbir şekilde aksatmayın. Bu karışımlar ilaç yerine kullanılmaz, hayatınızı tehlikeye atmayın!

bron: haberturk.com

Tekst 8

Kleopatra

(1) “Sesi, istediği her titreşimi çıkarıp, istediği her dili kullanabildiği çok telli bir müzik aleti gibiydi.” Romalı ünlü tarihçi, Kleopatra’yı böyle tanımlıyordu. Roma halkının bir numaralı düşmanı ilan edilen bu kadınla ilgili sıfatlar, İlkçağ’ın en büyük imparatorluğunu kuran devletin resmi sanatçılarının ağzında günümüze kadar çarpıtılarak geldi. Kimine göre, o erkek delisi bir kadındı. Kimine göre ise, beyninde her türlü entrikanın dolaştığı kötü ruhlu bir kadın. Romalı şair Horacius, Kleopatra’nın öldüğü gün ‘zafer flamalarının çıkartılıp, evlere asılmasını’ önermişti. Kuşkusuz, ‘Kleopatra miti’nde Hollywood’un payını da inkâr etmemek gerekir. Gerek Cecil B. De Mille’in 1934 yapımı ‘Kleopatra’ gerekse Joseph Mankiewicz’in dev prodüksiyonu, 4 Oscar ödüllü, 1963 yapımı ‘Kleopatra’ filmi (Liz Taylor, Richard Burton ve Rex Harrison) bu miti daha da güçlendirdi. Her iki ünlü filmde de Mısır kraliçesi, erkekleri tuzağına düşüren, entrikalar çeviren ve rakiplerini zehirle ortadan kaldırmayı hedefleyen, tutkulu ve hırslı bir kadın olarak seyirciye sunulmuştu.

(2) Son yıllarda, Kleopatra üzerine ardı ardına yayımlanan araştırma, anı ve roman türü kitaplarda biraz daha objektiflik egemense de, ‘Kleopatra miti’ ile ilgili yanlışların bazıları, bu eserlerde de varlığını sürdürüyor. Son 10 yıldır arkeolog Franck Goddio ve İtalyan sanat tarihi profesörü Paolo Moreno, Mısır’ın son firavununu yakın takibe aldılar ve onun hayatı, alışkanlıkları, giyim tarzı ve eğitimi konusunda çok önemli, ama resmi tarihe ters düşen bilgilere ulaştılar.

(3) Gerçek Kleopatra nasıl bir insandı? Her şeyden önce kısa boyluydu. Vücudunun çok güzel olduğu söylenemezdi, ancak hatları düzgündü. Gözleri ve teni açık renkteydi. Bütün bu özellikler aslında çok doğaldı. Çünkü Kleopatra, bir Mısır kraliçesi olmasına karşın Yunan soyundan geliyordu. Kleopatra’nın fiziksel özelliklerinin en somut kanıtı ise, Sezar’ı daha 23 yaşındayken Roma’da ziyaret ettiği dönemde heykeltıraş Stefanos’a verdiği çalışma... “Eskilino’lu Venüs” olarak bilinen bu heykelin, Kleopatra’nın aslına en sadık heykeli olduğu, yaklaşık tüm bilim adamları tarafından kabul görüyor.

(4) Kleopatra'nın yüz yapısına ilişkin en iyi belge ise, Berlin Müzesi'nde korunan ve üstünde Kleopatra'nın resmi bulunan madeni para... Üçgen bir yüz hattına, iri ve uzun bir burna, dar bir alna sahip... En tipik özelliği ise alt dudağı... Kalın ve etli alt dudağı, Ptolemaios Hanedanı'ndan geldiğinin en somut kanıtı...

(5) Karakterine gelince... Kraliçenin saray entrikaları konusunda uzman olduğunu herkes kabul ediyor. Ancak unutmayalım ki, 18 yaşındayken kokuşmuş bir krallığın iplerini elinde tutuyordu. Üstelik, bütün bölgenin tek hakimi olan Romalılar'ı da göz ardı etmemek gerekiyor. Kendisini ünlü Mısır firavunlarının varisi olarak görmesine rağmen, Kleopatra böylesine karmaşık dengelere sahip bir ortamda, Yunan geleneğinden gelen, gerçekçi ve ayakları yere basan bir politika izlemek zorunda kalmıştı. Entrikalar çevirmek, siyasal rakiplerini zehirlemek, komplolar kurmak ve ihanet, aslında Mısır kraliçesinin politik öncelikleri değildi.

(6) Bunların hepsi, İlkçağ'ın ve özellikle, Roma Sarayı'nın vazgeçilmez siyasal numaralarıydı. Ancak, Kleopatra'nın bunları yapmasının yanı sıra, çok büyük sulama kanalları inşa ettirdiğini, özellikle köylülerin yaşam düzeyini yükseltmek için önemli iyileştirmeler yaptığını, ne yazık ki çok az tarihçi yazıyor.

(7) Kleopatra, Petra kralı Abdül ve Romalı bir ressamla yaşadığı küçük birkaç kaçamak dışında, sevdiği insanlara (Sezar ve Antonius) hep sadık kaldı. O, zayıflamış Mısır Krallığı'nın, özellikle doğudan gelen Pers tehlikesi karşısında, Roma ittifakı olmadan, kendi başına varlığını koruyamayacağını görmüştü. Roma ile her zaman bir ittifak aradı. Ama bunun 'boyun eğme' anlamına gelmemesi için çabaladı. Amacı, Roma ile birlikte eski Mısır'ın, Firavunlar Mısır'ının gücünü yeniden yaratmaktı. Büyük İskender'in hayali olan bu büyük imparatorluğun başına da, Sezar'dan olma oğlu Sezarion'u uygun görüyordu.

(8) 'Kleopatra gerçeği' tablosunu, eğitimiyle tamamlayalım: Mısır kraliçesi, tarihçi Plutarkhos'un belirttiği gibi "güzel olmaktan çok, zeki ve kültürlüydü". 54 yaşının tüm olgunluğunu ve şöhretinin zirvesini yaşayan Sezar'ı sadece güzelliğiyle baştan çıkardığını ileri sürmek, tarihi biraz zorlamak olur. Kleopatra, tam 12 dili mükemmel derecede konuşuyordu. Mısır'a 300 yıl boyunca hükmeden Ptolemaios Hanedanı'nın hükümdarları arasında Mısır diliyle konuşan tek kişi Kleopatra'ydı. Ötekiler, sarayda Yunanca konuşmayı tercih ederlerdi. Kleopatra efsanesine ilişkin mutlaka düzeltilmesi gereken son bir nokta da, engerek yılanıyla intihar etmesi... Rakotisli eski köle Eudomon'un ona gönderdiği incir sepetinin içinde bir yılan vardı, ama ölüm engerek yılanından değil, gerçek bir kral kobradan geldi.

bron: Focus Dergisi

Lees bij de volgende teksten steeds eerst de vraag voordat je de tekst zelf raadpleegt.

Tekst 9

Atlı Okçuluk

Atlı okçuluğun lider isimlerinden biri olan Sami Genel, atlarla tanışma hikayesini ve atlı okçuluğun başlama tarihçesini bizlere anlattı.

Öncelikle sizi biraz tanıyabilir miyiz?
1951 Yılında Kayseri-Pınarbaşı'nın Hilmiye Köyü'nde doğdum. Evli ve altı çocuk babasıyım.

Atlara ve cirit sporuna ilginiz nasıl başladı?

Rahmetli babam çiftçi olması nedeniyle işlerimizin büyük bir bölümünü atlarla yapardık. Bu sayede çocukluğum çok sevdiğim atlarla geçti. Yıllar sonra tarım teknikeri olarak Erzincan'da çalışırken, cirit oynayan arkadaşları görüp heveslendim. 1992 yılında ben de bir at alarak meydana çıktım. 15 sene Erzincan Atlı İhtisas Spor Kulübü'nde yönetici ve sporcu olarak cirit oynadım. 2005 yılında Sivas Atlı Cirit Spor Kulübü'nü kurarak Atlı Cirit'i, Sivas'ta başlattım.

Atlı okçuluk fikri nasıl ortaya çıktı?

Türkler, üç kıtayı at üzerinde fethetti. O yıllarda bütün askerler süvari idi. Süvarilerin, bu fetihleri gerçekleştirirken en önemli kabiliyeti de atlı okçuluktü. Türkler o zamanlar dünyaya nam salmıştı. Biz de atlı okçuluk yapmak istiyorduk ama maalesef uzun zamandır terk etmiştik ve bilgiye de ulaşamıyorduk. 2006 yılında internetten İstanbul'da Kemankeş Gurubu ile tanıştım. Türk okçuluğunu araştıran, yapan ve canlandırmaya başlayan bu elit guruptan okçuluğu ve ok atmayı öğrendim. 2007 yılında Kağıthane Cirit Festivali'nde gerçekleşen cirit gösterisinin devre arasında, Sivas Atlı Cirit Kulübü sporcularımdan iki kişi ile birlikte, at üzerinde üçer ok atarak 200 sene ara verilen Türk atlı okçuluğunu resmen başlatmış olduk.

Atlı okçuluğun Türkiye'deki faaliyetleri hakkında bilgi verir misiniz?

2009 yılında Türkiye'nin ilk ve tek atlı okçuluk spor kulübü olan Kayseri Atlı Okçuluk Spor Kulübü'nü kurdum. 2014 yılında hazırladığım ve federasyonumuzun da onayladığı, Atlı Okçuluk Müsabaka Yönetmenliğimiz resmi gazetede yayınlandı. Geleneksel Spor Dalları Federasyonu'nda branş açıldı. Aynı yıl ilk hakem kursumuzu açtık ve ilk Türkiye şampiyonamızı 2014 yılında gerçekleştirdik. Faaliyetlerimiz 2014 yılından beri artarak devam etmektedir.

At binmeyi bilen bir kişi ne kadar sürede atlı okçuluğu öğrenir?

Normal bir insan düzenli bir eğitimle 30- 40 günde ok atmayı öğrenebilir. At biniciliği de kişiye göre değişmekle beraber öyledir. Demek ki cirit sporcusu 40-50 günde at üzerinde ok atabilir. Ama atlı okçuluk sadece at üzerinde ok atmaktan ibaret değildir. Bu disiplinle düzenli ve yeteri kadar çalışırsa 2 yılda iyi bir atlı okçu olabilir.

Atlı okçuluğun geleceğini nasıl görüyorsunuz? Sizce ne zaman bir atlı okçuluk gösterisini ulusal bir kanalda canlı yayında seyrederiz?

Atlı okçuluğun layık olduğu yere gelmesi, bu ata sporumuza gönül veren idareci, yönetici, sporcü, seyirci ve devleti idare edenlerin gayret ve katkılarıyla alakalıdır. 2007 yılında üç kişinin başlattığı bu spor, hızla yaygınlaşarak bugün yüzlerle ifade edilir duruma gelmiştir.

Cirit sporu ile uğraşan spor kulüpleri, atlarını atlı okçulukta kullanabilirler mi?

Atlı okçuluk da cirit gibi bir savaş sporudur. Cirit atı da savaş atıdır. İyi bir cirit atı, çok az bir eğitimle atlı okçuluğu da yapar.

bron: atdunyasi.com

Tekst 10

Estetik Diş Hekimliği

Endodontiyi anlayabilmek için, öncelikle kısaca diş anatomisinden bahsedelim.

Dişin, dişetin üstünde kalan ve ağız içinde gözüken kısmına 'kuron', ağızda görünmeyen ve kemik içinde kalan kısmına ise 'kök' adı verilir. Dişler, birkaç tabakadan oluşmaktadır. En dış katman, dişeti sınırının üzerinde görülen 'mine tabakası'dır. Mine tabakasının altında 'dentin' adı verilen bir yapı mevcuttur. Dişin dış dokuları olan mine ve dentinin altında yumuşak bir bağ dokusu olan ve dişin canlı kısmını oluşturan 'pulpa' dokusu bulunmaktadır; bu, halk arasında 'dişin siniri' olarak bilinir. Bir dişin büyüme ve gelişmesi sırasında pulpanın görevi onu beslemektir. Bir diş tamamen geliştiğinde ise pulpa dokusu, ağrıyı ileterek dişin zarar gördüğünü ya da iltihaplandığını haber vermektedir.

Dişin içinde, mine ve dentin tabakalarının altında yer alan, yumuşak damar-sinir uzantısının (pulpa) iltihaplanmalarını tedavi etmek amacıyla yapılan işlemlere 'kanal tedavisi' denir. Diş kanalları, dişin kuron kısmından başlayıp kök ucuna kadar devam eden çok küçük ve ince tünellerdir. Bu tedavi aslında pulpanın yerinden alınması işlemidir. Geçmiş yıllarda, pulpası iltihaplanmış dişlerde tek tedavi şekli 'diş çekimi'ydi; fakat günümüzde, kanal tedavisi sayesinde dişleri ağızda tutarak uzun süre hizmet etmesini sağlayabilmekteyiz.

Pulpa zarar görüp iltihaplandığında, kendini iyileştirebilme özelliği olmadığı için ölür. Pulpa ölümü, en çok, darbe almış, kırılmış bir dişte veya derin bir çürüğe bağlı olarak gelişir. Her iki durumda da bakteriler pulpaya ulaşır ve bir iltihaplanmaya neden olur. Böyle bir durumda çigneme, baskı veya sıcak – soğuk gibi uyarılar, aşırı hassasiyet ve ağrıya sebep olabilir. Bunun yanı sıra pulpa iltihabı, ağrı kesiciler ile giderilemeyen ve kendiliğinden başlayan bir ağrıya da sebep olabilir. Diş hekiminin bilgisi olmadan alacağınız ilaçlar -özellikle antibiyotikler- ağrınızı sadece geçici bir süre için erteleyebilirler. Uzun süre kullanılan antibiyotikler iltihabı daha dirençli hale getirmekte ve dişin tedavisini zorlaştırmaktadır.

Eğer pulpa iltihabı tedavi edilmezse, kök uçlarında ve çene kemiğinde iltihabın birikmesi sonucunda 'apse' adını verdiğimiz 'cerahat dolu keseler' oluşur. Kök ucunda oluşan bu apseler genişleyerek, kök etrafındaki kemik dokusunda yıkım yapabilir. İltihaplı pulpa çıkarılmadığında, ağrı ve şişlik görülür. Eğer uzun süre tedavi uygulanmazsa diş çekimine gidilebilir.

bron: Platform Dergisi